

Hỗ trợ công tác phòng chống lao tại Việt Nam

Xây dựng cầu nối để giảm gánh nặng bệnh lao

Bệnh lao là nguyên nhân gây bệnh hàng đầu trên thế giới và là nguyên nhân cao nhất gây tử vong ở những người nhiễm HIV. Theo Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), Việt Nam xếp thứ 12 trong số 22 nước có gánh nặng bệnh lao lớn nhất trên toàn cầu. Năm 2013 Việt Nam có 94.853 ca mắc lao mới được phát hiện, hơn 9.000 bệnh nhân lao cũ cần tái điều trị và gần 18.000 người đã chết vì bệnh lao.

Từ năm 2008, PATH đã làm việc với nhiều đối tác trong nước và quốc tế nhằm nâng cao khả năng phát hiện và điều trị bệnh lao. Chiến lược của PATH tại Việt Nam tập trung vào việc liên kết sức mạnh của khối y tế công và tư trong phát hiện và điều trị bệnh nhân lao, cập nhật thông tin và trao quyền cho các nhà hoạch định chính sách, giới truyền thông, cộng đồng và những người chịu ảnh hưởng của bệnh lao. Tính đến năm 2014, đã có hơn 6.000 người mắc lao đã được phát hiện thông qua các dự án của PATH.

KẾT NỐI CÁC CƠ SỞ ĐIỀU TRỊ CÔNG VÀ TƯ

Tại Việt Nam, nơi gần 1/3 dịch vụ chăm sóc sức khỏe do khu vực tư nhân cung cấp, phần lớn người dân thường tìm kiếm dịch vụ chăm sóc y tế trước hết tại các phòng khám và nhà thuốc tư. Những người tìm kiếm dịch vụ chăm sóc y tế tại những cơ sở này có rủi ro nhận dịch vụ chăm sóc và điều trị lao không theo đúng các chuẩn mực quốc tế, điều này có thể là nguyên nhân dẫn đến lao kháng thuốc.

Để đối phó với thách thức này, Việt Nam tập trung vào chiến lược phối hợp y tế công – tư (PPM). PATH đang hợp tác với Chương trình Chống lao Quốc gia (CTCLQG), Sở Y tế các tỉnh, và các cơ sở y tế nhà nước và tư nhân triển khai mô hình PPM tại 7 tỉnh/ thành phố.

Mô hình PPM tập trung vào hệ thống chuyển tuyến nhằm khuyến khích các nhà thuốc và phòng khám tư cũng như các cơ sở công ngoài chương trình lao chuyển người có dấu hiệu nghi lao đến các cơ sở lao để chẩn đoán và điều trị. Các cơ sở lao cũng giúp nâng cao kỹ năng phát hiện bệnh lao của các cán bộ y tế tư và công ngoài chương trình lao thông qua các khóa tập huấn, họp giao ban và giám sát hỗ trợ. Các cán bộ y tế cũng nhận được thông tin liên quan đến bệnh lao và HIV để cung cấp cho khách hàng. Mô hình này nâng cao năng lực cho các cán bộ y tế về truyền thông và tư vấn trực tiếp, đồng thời góp phần củng cố toàn diện hệ thống y tế của Việt Nam.

Nhằm hỗ trợ phát hiện thêm nhiều bệnh nhân lao, PATH đã tiến hành triển khai mô hình PPM trong chẩn đoán lao ở 7 bệnh viện tư và bệnh viện công ngoài chương trình lao vào năm 2013 tại thành phố Hồ Chí Minh, Bình Định, Hà Nội và Bà Rịa – Vũng Tàu. Mô hình chẩn đoán

Tran Thi Huong Lien

VẬN ĐỘNG CHÍNH SÁCH TẠO NÊN SỰ THAY ĐỔI BỀN VỮNG Ở VIỆT NAM

Từ năm 2012, PATH đã tham gia vào các hoạt động vận động ở cấp quốc gia nhằm hỗ trợ công tác chống lao tại Việt Nam. Ví dụ, để đẩy mạnh mô hình PPM trên toàn quốc, PATH đã cùng với CTCLQG biên soạn thông tư và hướng dẫn về triển khai mô hình PPM, bao gồm về chuyển gửi, thu thập và vận chuyển mẫu đờm, chẩn đoán và điều trị. Bộ Y tế đã phê duyệt Thông tư 02 và bộ hướng dẫn vào tháng 3/2013.

PATH cũng phối hợp chặt chẽ với Cục Quản lý khám, chữa bệnh và CTCLQG để xây dựng Chiến lược Quốc gia phòng chống Lao đến năm 2020 với tầm nhìn đến năm 2030. Chiến lược được hoàn thành vào tháng 10/2013 và được Phó Thủ tướng Chính phủ phê duyệt vào tháng 3/2014.

Gần đây nhất, PATH hợp tác cùng CTCLQG lồng ghép các chỉ số theo dõi, đánh giá PPM vào hệ thống ghi chép và báo cáo thường quy của CTCLQG. Hệ thống mới được phê duyệt được áp dụng ghi chép và báo cáo của tất cả các hoạt động chống lao và được giới thiệu tại tất cả các tỉnh từ tháng 1/2013.

cho phép bệnh nhân tiếp cận và sử dụng các dịch vụ chẩn đoán lao tại các bệnh viện ngoài chương trình lao. Bệnh nhân sau khi được chẩn đoán mắc lao tại các bệnh viện này sẽ được chuyển gửi tới các cơ sở lao để điều trị. Bằng việc tạo điều kiện thuận lợi cho người bệnh có thể tiếp cận dịch vụ chẩn đoán lao tại địa điểm này chứ không cần đến các cơ sở lao, mô hình này giúp việc chẩn đoán và điều trị nhanh hơn và giảm thiểu việc các trường hợp bị bỏ sót khi bệnh nhân được chuyển tới cơ sở lao để xét nghiệm. Sẽ có thêm 3 bệnh viện tại thành phố Hồ Chí Minh tiến hành mô hình này vào giữa năm 2014.

HỖ TRỢ MỘT HƯỚNG TIẾP CẬN LÒNG GHÉP TRONG PHÒNG CHỐNG LAO

Theo WHO, 7% bệnh nhân lao tại Việt Nam dương tính với HIV. Nhận thức được vấn đề này, PATH đã phối hợp với các Sở Y tế tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu và thành phố Hồ Chí Minh xây dựng hệ thống chuyển gửi liên kết từ mạng lưới cộng đồng HIV tới các cơ sở lao và cơ sở HIV cũng như giữa hai hệ thống này với nhau. PATH đã tập huấn cho cán bộ của các cơ sở lao và HIV về chuyển gửi lao/HIV, đặt trọng tâm vào vai trò của nhân viên cộng đồng, các nhóm tự lực và các nhóm chăm sóc tại nhà trong việc phát hiện lao tích cực trong nhóm những người sống chung với HIV.

PATH còn sáng tạo xây dựng các can thiệp dựa vào cộng đồng trong bối cảnh thiếu hụt nguồn nhân lực của hệ thống CTCLQG. Một cách làm của PATH huy động sự tham gia của cộng đồng trong các hoạt động chống lao thông qua việc triển khai mô hình chăm sóc và hỗ trợ điều trị cho bệnh nhân lao tại cộng đồng. Trong mô hình này, PATH tập huấn cho các tình nguyện viên cộng đồng đến từ các hội Phụ nữ, hội Chữ thập đỏ địa phương và cán bộ y tế thôn bản về dấu hiệu mắc và điều trị lao, kiểm soát lây nhiễm và các kỹ năng tư vấn, truyền thông trực tiếp. Các tình nguyện viên cộng đồng và cán bộ y tế thôn bản được tập huấn cung cấp cho bệnh nhân lao các dịch vụ chăm sóc về y tế, dinh dưỡng và tâm lý, giúp ích cho việc duy trì tuân thủ điều trị. Các tình nguyện viên cũng chuyên gửi người bệnh tới các cơ sở lao để xét nghiệm và chẩn đoán lao, giúp họ được điều trị sớm nhất và phòng tránh việc lây truyền bệnh lao cho những người khác.

SỰ CAM KẾT CỦA PATH

Việt Nam đã đạt được tỷ lệ điều trị thành công bệnh lao cao (hơn 90%). Tuy nhiên, theo WHO, việc tuân thủ điều trị kém dẫn tới lao đa kháng thuốc trong số 19% các ca bệnh cũ và gần 3% các ca mắc lao mới tại Việt Nam.

Từ năm 2013, hợp tác với CTCLQG, PATH đã thử nghiệm phần mềm hỗ trợ giám sát điều trị bệnh nhân lao dựa trên nền tảng web và điện thoại di động (mHealth) tại 28 phường xã thuộc 2 quận/ huyện của Bà Rịa – Vũng Tàu. Phần mềm kết nối với cơ sở dữ liệu quản lý điều trị bệnh lao quốc gia và gửi tin nhắn tới bệnh nhân, nhắc nhở việc uống thuốc và lịch đến khám tại các cơ sở lao.

Các ghi nhận ban đầu cho thấy tỷ lệ tuân thủ điều trị và tỷ lệ điều trị khỏi của bệnh nhân lao đã được cải thiện-- tăng từ 91% lên 98%. Ngoài ra, cán bộ chuyên trách lao dễ dàng truy cập các dữ liệu của từng bệnh nhân qua điện thoại di động, điều này cho phép họ nhập báo cáo vãng gia và nhờ đó cán bộ quản lý cấp cao hơn có thể tiếp cận nhanh các thông tin của bệnh nhân.

PATH đang mở rộng mô hình này tại các quận huyện khác để thu thập thêm bằng chứng về tính hiệu quả của nó. Các kết quả đánh giá sẽ tổng hợp thành khuyến nghị gửi tới CTCLQG.

Các hoạt động dự án tại thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội, Bình Định và Bà Rịa – Vũng Tàu được tài trợ bởi Quỹ toàn cầu Vòng 9 phòng chống AIDS, lao và Sốt rét thông qua NTP, một chương trình thuộc Bộ Y tế. Để biết thêm thông tin về Chương trình lao của PATH tại Việt Nam, vui lòng liên hệ với BS. TS. Nguyễn Tuyết Nga, Quản lý Chương trình Việt Nam qua email: ntnguyen@path.org.

www.path.org

PATH dẫn đầu về sáng kiến trong lĩnh vực y tế toàn cầu. Là một tổ chức phi lợi nhuận quốc tế, chúng tôi cứu sống con người và cải thiện sức khỏe, đặc biệt cho phụ nữ và trẻ em. Chúng tôi đẩy nhanh sáng kiến trong năm lĩnh vực – vắc xin, thuốc, chẩn đoán, thiết bị, sáng kiến về hệ thống và dịch vụ – vận dụng tối ưu hiểu biết về kinh doanh, kiến thức khoa học và chuyên môn y tế công cộng của chúng tôi cùng với khát vọng về công bằng trong y tế. Thông qua việc huy động các đối tác trên toàn thế giới, chúng tôi nhân rộng các sáng kiến, phối hợp với các nước đặc biệt là ở châu Phi và châu Á để đáp ứng những yêu cầu về y tế quan trọng nhất của các nước này. Chúng tôi cùng nhau tạo ra các kết quả có thể đo lường được giúp ngăn chặn vòng luẩn quẩn gây ra bởi tình trạng y tế nghèo nàn. Đọc thêm tại www.path.org.

Tầng 11, tháp Hà Nội
49 Hai Bà Trưng
Quận Hoàn Kiếm, Hà Nội
Việt Nam